

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Maiestatea Sa Imperătesa-Regină Elisabeta.

Adresa de condolență

așternută din partea Excelenței Sale I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, în numele Metropoliei noastre ortodoxe române din Transilvania și Ungaria, către Maiestatea Sa gloriosul nostru Împărat și Rege Francisc Iosif I, din incidentul tragicei treceri din viață a M. S. Imperătesei Regine Elisabeta:

*Maiestatea Voastră
Cesară și Apostolică Regescă!*

Precagratiose Dămine!

Cu nemărginită durere stau credincioșii bisericii gr.-orientale române din Transilvania și Ungaria, față cu înfloritoriul destin al sorții fatale, care a răpit de lângă Maiestatea Voastră pe Regina cea deopotrivă mult iubită de către toate popoarele monarhiei, care până atunci, până când a fost între noi, totdeauna și pretutindenea a căutat a împărți binecuvântare și a alina durerile amare ale omenilor.

Pentru aceea, zguduit în sufletul meu de nespusa pierdere, pe care destinul a trimis-o asupra Maiestății Voștre, asupra patriei și asupra bisericii noastre, sunt interpretul simțimentelor unanime ale colegilor mei episcopi dela Arad și Caransebeș, ale consistențelor eparhiale, ale clerului și ale credincioșilor noștri, când, cu credința nestăruită de supuși, cu alipire și iubire, depun

la Tronul preatnalt al Maiestății Voștre tributul celei mai profunde dureri și celei mai sincere condolențe, înălțând rugăciuni ferbinți către Domnul atotputernic al Cerurilor, ca în nesfirșita sa îndurare să dea Maiestății Voștre mângâiere și putere, să iese pururea sub scutul său dumnezeesc pe Maiestatea Voastră și pe preainalta Casă domnitore, și să o susțină în putere neînfrântă.

Care am rămas cu cea mai profundă devoțiune omagială

Sibiu, 16 Septembrie, 1898.

În numele episcopatului bisericii greco-orientale române:

*Al Maiestății Voștre
fidel supuș*

Miron Romanul m. p.

Cresceți tinerimea creștinește.

Ceea-ce noi de mult și de atâtea-ori am constatat și signalizat, că adevărat lipsa unei educațiuni a generațiilor tinere pe base morale creștine este în cea mai mare parte cauza ivirii și lățirii atât de înspăimântătoare a resturnătorilor ordinii sociale, — încep a recunoaște și la noi în țară unii dintre aceia, cari nu de mult erau cei mai fanitici susținători ai unor instituțiuni apte mai mult a slăbi temelile morale

ale statului, de cât a regula ori perfecționa și consolida raportul dintre cetățeni.

Casul trist al asasinării a de totă lumea regretatei noastre Imperătese-Regine a despaianginit încâtva ochii compatrioților noștri, cari erau și mai sunt și acum obișnuiți a privi toate prin prisma șovinismului.

Mai eri-alaltăeri susțineau cu gura mare, că influința clerului, respective a bisericii, asupra societății trebuie redusă etc., și sprijiniau cu totă tăria activității lor ori-ce tendință de-a așeza instituțiunile sociale pe ori-ce base, numai bisericesci se nu fie acelea; ér acum, — când din cazul mai recent au aflat, că un individ pöte degenera la atăta sêlbătăcie, încât se înfigă pumnalul în cel mai nevinovat pept al unei femei lipsite de orice mijloc de apărare fără ca barêm sê i sê conturbe pe un moment linistea internă, ba sê simtă chiar o mândrie, că ia succes o crimă atât de barbară: — étă ce dice d. e. diarul „Budapesti Hirlop“ în unul din ultimii sei numeri:

„Precând înfiorați constatăm acest fapt, întrebăm uimiți, ce a devenit și ce va mai deveni lumea, dacă creșterea tinerimei va continua a înainta în neconfesionalism și înmoralitate pe acele căi, cari fac din tineri avântați în teorie anarhisti și în practică Rava-choli și Luccheni? A sosit timpul, ca sê ne gândim la o altă creștere a tinerimei“.

Acéstă constatare indică o revenire la vederi mai sănătöse; numai de nu ar uita-o în curênd. În patria noastră apröpe toate instituțiunile salutare și totă cultura s'a desvoltat sub scutul bisericeii și cu toate aceste, după-ce oveismul s'a ridicat la cârma afacerilor, nime n'a mai putut opri atacul lor la adresa bisericeii creștine, ba fii de-ai ei s'au asociat la lupta pentru slăbirea influenței bisericeii.

La noi nu datéză demult acéstă tendință și a început deja a se ivi și încă cu multă vehemență monstruosul socialism, care nu cruță în furia sa nici sanctuariile bisericeii, necum alte instituțiuni sociale salutare.

Umilirea bisericeii, neconfesionalitatea etc. cu toate emanațiunile lor, eronate devenite și la noi lucruri förte moderne, sunt totatâtea mijlöce pentru slăbirea bisericeii și a credinței în Dumnezeu; ér dacă supremul ideal este nimic și scos din sufletul omului, ce pöte fi mai natural, decât a degenera cu timpul din ce în ce mai mult și a nu mai avea nici un ideal? Nu'i mirare deci, dacă cu glas înalt auzim pe socialistii noștri strigând: „Nici Dumnezeu, nici patrie“. Acéstă devisa forméză credeul socialistilor; „nu-i Dumnezeu“, asta-i religia lor; „nu-i patrie“, asta-i filosofia lor. Una urméză din ceealaltă; logica lor e neeseptionabilă. După ce este sdrobit în sufletul tinerului credința în Dumnezeu, el nu se

FOIȚA.

Teestul original

al adresei de condolență așternută din partea Excelenței Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop și Metropolit Miron Romanul, în numele Metropoliei noastre ortodoxe române din Transilvania și Ungaria, către Majestatea Sa gloriosul nostru Împărat și Rege Francisc Iosif I, din incidentul tragicei treceri din viață a M. S. Imperătesei-regină Elisabeta, adresă reproducă în traducere română în fruntea numărului present și înaintată prin ministrul reg. un. de culte:

*Császári és apostoli királyi Felség!
Legkegyelmesebb Urunk!*

Mérhetetlen fájdalommal állanak a magyarországi és erdélyi görög-keleti román egyház hívei a sorsnak ama irtóztatos rendelkezésével szemben, mely elragadta Felséged oldalát mellől a monarchia összes népeitől egyaránt forrón szeretett királynét, a ki addig, míg közöttünk volt, mindenütt és mindenkor áldást osztani és az emberek keserves fájdalmait enyhíteni igyekezett.

Ugyanazért lelkenben megrendülve a kimondhatatlan vesztesség felett, melyet a végzet Felségedre, hazánkra és egyházunkra mért, aradi és karánsebesi püspök társaim, az egyházmegyék consistoriumai, papsága és hiveinek osztatlan érzelmeit tolmácsolom, midőn változhatlan alattvalói hűség, ragaszkodás és szeretet mellett legmelyebb fájdalomunk és legöszintébb részvétünk adóját Felséged legmagasabb trónjának zsámolyánál leteszem, tórró imákat intézve az egek mindenható Urához, hogy kifogyhatatlan kegyelmében Felségednek vigasztalást és erőt nyujtson, Felségedet és a legmagasabb uralkodó házat mindenkor isteni oltalmába vegye s töretlen erőben tartsa fenn.

Ki egyébiránt legmelyebb alattvalói hódolattal maradtam
Nagy-Szeben, 1898-ik évi szeptemberlő 16-án.

*A görög keleti román egyház püspöki kara
nevében:*

Felségednek

*hű alattvalója
Román Miron s. k.*

Dela Conferența din Sibiu.

Historicul „treptelor formale“, respective metodele ale învățământului.

— Schiță din tema cetită în conferența din Sibiu a învățătorilor acestui cerc, prin comisarul consistorial Dr. Vasile Bologna.

Intemeetorul teoriei „treptelor formale“ este filosoful Herbart (1776—1841). Și lumea nu odată s'a întrebat: cum se face, că a-est bărbat, care a ridicat psihologia și etica din șablonul formalismului timpurilor medievale, sê vină acum însuși cu un formalism pentru învățământ?

Și din acéstă discuție, pro și contra, s'a născut o literatură întregă în limba germană, prin care, mulți chemați dar puțini aleși, au cercat sê ducă mai departe firul urzit de filosoful Herbart. Mulți însă, conduși parte de prejudeții empirice, parte de vederile lor psihologice, întru atăta au sucit și resucit teoria „treptelor formale“, încât astăzi e cu totul alterată din forma sa originară, ce-i dase Herbart. Din care motiv, mulți și susțin, că cine vrea sê prelucra astăzi teoria „treptelor formale“, în spiritul genuin al autorului Herbart, acela n'are sê continue operatul urmașilor sei: Ziller, Rein sau Dörpfeld, ci are sê începă de nou dela autorul originar al teoriei.

Dreptaceea, în fața icönei, ce în sinul nostru s-a dat pân' acum teoriei „treptelor formale“, sê nu credem, că ne aflăm în fața

unui rezultat deplin rotunzit și finalizat al științei pozitive. Dincontră, ne aflăm în fața unei cestiuni, a cărei norocösă și definitivă deslegare este încă rezervată unui studiu profund al viitorului.

Pentru-ca noi însă, sê ne putem bine orienta și în rezultatele de până aci, avem neapărat sê ne ocupăm întâiu cu teoria „treptelor formale“ după concepțiunea autorului seu originar: Herbart, și-apoi în linia a două cu modificările acestei teorii din partea urmașilor sei: Ziller, Rein și Dörpfeld.

În operele lui Herbart, teoria „treptelor formale“ este pentru întâia-dată tractată sub titlul: *Vielseitigkeit des Interesse* = Multilateralitatea interesului.

Se știe anume, că H. a fixat două probleme cardinale pentru scopul educațiunii: a.) interesul multilateral și b.) soliditatea caracterului moral. Interesul multilateral e urmarea învățământului, iar caracterul a disciplinei. Aceste două probleme însă stau în strinsă legătură una cu alta și pe baza acestei legături a întemeiat H. părerea sa, că el nu-și pöte închipui învățământ fără educațiune și vice-versa.

Iar interesul multilateral, după concepțiunea sa, este tocmai contrapunctul dela unilateralitate, precum și dela o distracție disolută fără unitatea internă. Din acéstă se deduce necesitatea: ca elevul sê aprofundeze cât mai multe lucruri

mai p^ote încălzi de nici o noțiune ideală. „Ce-i aceea: patrie, stat, se întreabă socialistii? Cine a și văd^ut vr'odată statul? Ori d^orá ministrul, solgăbirăul, notariul și gendarmul sunt statul? Acești sbiri sunt patria mea? Ce-mi poruncesc mie unul dintre cei numiți în o asemenea funcție? Cine a dat putere gendarmului, ca să dispue asupra mea, dacă nu acela, care i-a pus pușca în mână? Dar dacă și eu am pușcă, suntem egali. Să ne lovim, să ne ucidem deci reciproc. Astfel filosofeză socialistii; astfel ajung la anarhism, care tinde a ucide tocmai pe cei ce stau în fruntea statelor.

Este tristă această situațiune și îngrijitor, mai ales pentru că e provocată de decădinta morală, care stêrpesce din sufletul omenesc credința și iubirea de patrie etc. Și dacă poporul a încetat a-și iubi patria și a se teme de Dumnezeu, atunci trebuie să constatăm, că ordinea de stat și cea socială preste tot se elăină tocmai în temeliile sale, și în cazul acesta forța nu e suficientă a susține respectul instituțiilor existente.

Datorințe, și încă mari, avem deci cu toții a lucra din toate puterile, ca să recăștigăm și la noi întreg respectul, ce se cuvine bisericei și instituțiilor sale salutare pentru omenirea întrégă.

Munca trebuie începută dela creșterea tinerimei; cautând toate mijlocele menite a desvolta în sufletul ei sentimentele religioase-morale. Aci se dee statul bisericilor întreg ajutorul său, remunerând pe cei ce cu adevărat servesc scolii; ér nu pe aceia, dintre învățători, cari pentru ochii lumii vor sc^oi dresa pe elevii lor să rostescă câteva cuvinte maghiare, cari cu nimic nu pot promova adevărata educațiune a tinerimei, din contră mai ușor o pot disgusta de sc^olă și a i închide astfel sufletul de influența ei binefacătoare. Nu a crește cetățeni, cari sciu borborosi unghuresce, p^ote fi în interesul patriei, ci a i crește cetățeni fideli, cari s'o iubescă în toate împrejurările.

Intocmai ca în sc^olă trebuie să domnescă și'n societatea mare ordinea morală, căci altfel cum poți să iubesci statul, când ținic trebuie să esperiezi, că organele cari il representă pe totă linia te persecută și neîndreptățesc, când gendarmii fără nici o vină îți pune sulița în c^oște, lipsind pe copii de rașimul și îngrijitorul lor etc. O astfel de purcedere este calificată a produce cea mai mare amărăciune în populațiune și a slăbi iubirea ei către patrie, care astfel își tracteză pe fii și contribuabili săi. Amărăciunea își ajunge apoi culmea, când trebuie să constați, că se aduc chiar legi, cari să neândreptățescă o parte însemnată a populațiunii în cele mai sante drepturi și bunuri ale ei. O lege sfântată, adusă ca eflux al tendențelor de maghiarizare, p^ote avea toate for-

mele prescise, dar îi lipsese sancțiunea morală, dacă nu e scrisă în consciința cetățenilor. Dacă acesta lipsese, atunci nu sunt suficiente ordinațiunile ministeriale pentru executarea ei. Unde t^ote se res^olvă și aplică cu o anumită silă, cu desconsiderarea trebuințelor spirituale și a cerințelor morale ale popórelor, ce constituiesc țara: acolo mai iute óri mai târziu trebuie să se ivescă domnia anarhiei.

Dacă guvernul statului, chemat a desvolta totă energia pentru validitatea dreptății și moralității în toate acțiunile sale, lucră tocmai în direcțiune contrară, atunci să nu ne mirăm, că popórele nemulțemite se ridică în contra ordinii din stat, pentru că legile lui n'au valóre morală, sunt considerate numai de hârtie g^olă.

Statul p^ote înăbuși pe un timp asemenea porniri, dar nu le p^ote nimici, căci mijlocele lui de forță nu schimbă sentimentele inimei și convingerile celor nemulțămiiți.

Anarhia sentimentelor produce disarmonia sufletelor, și rezultatul amar al acestora este încetarea linistei și păcii sociale, care nici de cum nu p^ote fi spre binele țerei.

Ce-i ce doresc progresul țerei lor, datorință au deci a lucra pentru stêrpirea acestor rele, și încă acum mai la început, până n'a degenerat lucrul la atăta, ca să producă curente periculóse de criminali anarhiști, precum vedem, si cu durere simțim că s'au produs în alte părți:

Să ținem pururea înaintea ochilor adevărul exprimat încă de filosoful Plato: „cine subminează religiunea, surpă fundamentul societății.

Inmormântarea

Impăratesei Regine Elisabeta.

Sâmbăta trecută între órele 4 și 5 după amiază s'a îndeplinit așezarea în cripta familiară a sieriului reposesatei împăratesei Elisabeta, cu cuvenită pompă funebră.

Despre ceea întemplate în ziua inmormântării și în cea precedentă, mai dăm următoarele amănunte:

Impăratul la sieriul.

Vinerea trecută în totă Viena miile de ómeni nu-și povesteau unii altora, decât scenele dureroase petrecute ieri sara târziu după 11 óre, în biserica Burgului vienez, când a fost depus în el sieriul sosit în acea zi, cu împăratăsa moartă. Erau de față membrii familiei împăratești și un cerc mai restrîns de óspeți.

După ce s'a sfișit ceremonia religioasă, și Bellegarde, magistrul de curte al împăratesei, a predat prințului Lichtenstein, magistrului suprem de curte, cheia de aur a sieriului, — împăratul a fost cuprins de o grozavă slăbiciune și durere. Instinctiv s'a ridicat din scaunul ce i-se pusese să odichnescă, și făcând un

pas înainte, cu hohot de plâns și-a deschis larg brațele, ținându-le întinse spre sieriul. Privindu-l apoi lung și cu ochii plini de lacrimi, a făcut încă un pas înainte, a cuprins sieriul în brațe și înecându-se de plâns, a sărutat de două ori tremurând metalul rece al aceluia! Totă lumea plângea: arhierii, preoți, óspeți, și servitori!

Impăratul apoi a îngenuchiat lângă sieriul, și rădîmându-și fruntea de el, a plâns și s'a rugat vreme mai îndelungată, pe când magistrul arangerilor a făcut semn, ca publicul să pornescă să părăsescă biserica. M. Sa abia s'a putut despărți de tristul loc, spre a merge să odichnescă.

Inmormântarea însași.

Ducerea dela Burg până la biserica Capușinilor, la cripta familiei Impăratești, Sâmbăta între órele 4 și 5 d. a., a fost mișcătoare și imponentă. La 4 óre a început sunarea clopotelor în toate bisericile capitalei imperiale și tot orașul făcea impresia unui furnicar mare, în mijlocul căruia a aruncat cineva o p^otră de a spăriat numerosul popor... Afară de nenumăratele deputațiuni, a dietelor austriace și unghure, a Societăților, a comitate lor și orașelor, mult au atras asupra-le atenția capetele încoronate sosite pentru acest privilegiu în capitala austriacă, precum: Impăratul *Vilhelm* al Germaniei, Regele *Carol I.* al României, Regele *Albert I.* al Saxoniei, Regele *Alexandru* al Sârbiei, și principele *Ferdinand* al Bulgariei, cari erau de față cu suitele lor.

Totul a decurs în mare ordine și imponent. În biserica Capușinilor, după ce s'au mai făcut ceremoniile prescise, au depus sieriul în criptă lângă al lui *Rudolf*, mort acum 9 ani în 30 Ian. 1889, o speranță a bătrânului Monarch pusă cu sieriul lângă ceaaltă... Aci arhieriscopul primat, mai făcând mica rugăciune și tãmâind sieriul, începu rugăciunea de încheiere „Pater noster, qui es in coelis“... iar magistrul suprem de Curte predetă bătrânului gardian al Capușinilor cheia de aur a sieriului cu vorbele:

— Iată îți predau scumpele rămășițe, și le recomand în purtarea de grijă a sfinților părinți.

O liniște solemnă, de încheiere, urmă după aceste cuvinte, și numai clopotele care sunau de-a răsuna afară, să mai audeau... Atunci nainte de-a pleca inafară, bătrânul și zdrobitul Monarch se ridică și mergând lângă sieriul așezat, se aplecă pe el și plânse încă câteva minute cu amar, iar alături cu densul biserica întrégă, apoi sărutându-l de trei ori, se ridică, palid, zdrobit, slab. T^ote privirile erau ațintite asupra lui, și un fior trecu prin inimile tuturor, ca nucumva împăratul să cadă de durere.

Gizela și Maria Valeria, ficele sale, cu fețele îngropate în palme, plângeau cu hohot după mama perduto.

Și prinzând putere, a plecat împăratul de lângă sieriul, iar când a fost la ușa criptei, întorcându-se încăodată, cu năframa în mână, a trimis repește sărutări sieriului scump, peste care lăsa să se închidă de veci ușa.

Insoțit apoi de împăratul *Vilhelm* și răzîmându-se de el au eșit din biserică, au urcat în trăsura de curte și au mers în Burg. Iar publicul jelitor a început și el a se risipi trist și adânc mișcat de cele văzute.

Accidente.

Imbuldela pe stradele Vienei, pe unde avea să trecă tristul c^onvou, a fost așa de mare, cât nu se p^ote descrie. Cu toate măsurile luate de poliție și de arangiatori, a fost totuși peste putință a ținea o ordine așa, precum s'ar fi dorit.

Omenii se călcău, așa ținând, unii pe alții, ca să ajungă nainte să vadă ceva: 23 de persoane au amezit în această înadușală, și la peste 70 de inși li s'a făcut rău, desi au scăpat toți cu strânsura și cu nițică frică.

Nenorociri mai mari n'au obvenit.

Requiem militare.

Din ordin preainalt, în toate stațiunile militare de marină, de honvăzi și de glóte precum și pe toate năile aflătoare în serviciu, s'au ținut în 20 Septembrie n. rugăciuni pentru odichna sufletului reposesatei împăratese regine.

Bánffy-ade.

Nici în mijlocul acestei triste festivități și nici în momentul la locul cel mai solemn, „representantul“ nației maghiare, n'a putut fi o clipă modest, serios, demn, să nu dee cu băta în baltă, într'un chip ridicol.

„Deputația capitalei unghuresce la inmormântarea Suveranei — vătămată! Astfel strigă „patrioticele“ cu „indignație“. Și spun că încă în 2 rânduri a suferit ofensă: Deputația voia să depună însași coróna pe catafalc. Cercurile dela Curte însă n'au permis acest lucru, și așa protonotariul *Rényi* a mers singur cu ea. A doua vătămăre: Până-când primarii Vienei au fost invitați în biserica Capușinilor, față cu primarii Budapestei s'a trecut cu vederea această etichetă. *Bánffy* atunci i-a răzbunat: Primministrul unghuresc adevă, a luat de braț pe primarii Budapestei și în butul opunerii măiestralui de ceremonii, — i-a dus în biserica! Mare bravură!

Prea Sfișitele Lor Domnii Episcopi dela Caransebeș și Arad, precum am amintit încă, și P. S. Lor circulare prin cari îndrumă pe credincioși cum să s^orbesc cu jale memoria reposesatei Regine. Circularul P. S. Sale Episcopului *Popea* dela Caransebeș neaflându-l publicat în fóia diecesei ca să-l putem reproduce, lăsam să urmeze aci:

Cerculariul

P. S. S. Dlui Episcop al Aradului, din incidentul morții Impăratesei-Regine Elisabeta:

Un eveniment grav și neașteptat, o s^orte nemilósă, și o durere nespūsă a întimpinat pre Maestatea Sa gloriosul nostru Impărat și rege *Francisc Iosif I.* dimpreună cu întreaga preainalta sa casă domnitoare; cum și pre toate popórele din monarchia noastră. Maestatea Sa Impăratăsa și Regina *Elisabeta* grațioasă și prea înțelepta consórtă a Maestății Sale, ființa cea mai nobilă, maica cea bună și milostivă a tuturor popórelor din monar-

să le cuprindă limpede și din rivnă, dacă e vorba să arete interes multilateral. Și pentru ca să nu-și p^ordă unitatea consciinței în urma cuprinsului variat, aprofundării multilaterale a spiritului trebuie să i urmeze o resgândire unificătoare, o reculegere óre-cum a spiritului, în urma căreia sumeză în unități concentrate variatul cuprins, ce și-a agonisit prin diferitele aprofundări.

În urmare aprofundarea diferitelor materii produce multilateralitatea interesului, iar resgândirea unificătoare asupra acestora produce unitatea interesului și pe calea această unitatea consciinței.

Avem dară să înaintăm cu elevul dela aprofundare la aprofundare, fără ca să fie acestea forțate, arbitrare sau contradicătoare, pentru-că în ael cas judecata elevului nu le p^ote cuprinde în unitatea consciinței.

Dreptaceea cel dintăi lucru e: să se aprofundeze în deplină claritate, cât mai mulți și variați indiviđi. apoi să se asocieze deosebitele serii de idei, oferite din cas în cas.

Urmând acesta imediat, se ivesc meditația reflexivă a spiritului asupra singuratilor indiviđi, care clarifică și stabilesc relațiile dintre deosebitele idei și, astfel crează ordine între ele, respective în mulțimea cunoscințelor agonisite, și această lucrare e; sistematizarea.

La sistemizare însă nu se opresce încă spiritul. De óre-ce precum nu e satisfăcut numai prin aprofundarea unui singur indiviđ, ci cu ajutorul fantasiei scrutătoare tinde a percurge toți indiviđii de același gen sau clasă, — întocmai așa nu e satisfăcut spiritul numai prin sistemizarea relațiilor purcese din comparația unor serii de idei, ci relațiile stabilite odată le folosește pentru scrutarea, resp. pentru crearea altor relațiuni nouă. La aceste relațiuni apoi caută noi indiviđi, cu privire la care, de sine înțeles, trebuie să caute și nouăe relațiuni în firul sistemului urmat. Și așa mai departe spiritul trebuie să-și găsescă un metod, în urma căruia să p^otă aplica la noii indiviđi conclusiunile dobândite, sau să p^otă stabili relațiuni noi din conclusiunile date, fără să mai fie indispensabilă și cunoscința altor indiviđi noi.

Drept aceea și aprofundarea în deosebiți indiviđi, precum și reflexiunea unificătoare, ce emanază din aprofundare, se ramifică în câte două acte adecă distingem două acte la îndeletnicirea cu priceperea clară a celor date și alte două acte la continuarea cercetării pentru a găsi ce e nou și înrudit.

Sunt, prin urmare, patru trepte, respective patru acte ale procesului psihic în agonisirea cunoscințelor.

Cea dintăi treptă e: cuprinderea clară a indiviđilor dați = Claritatea (Klarheit); a doua treptă e: cercetarea legăturii dintre

indiviđii înrudiți ori divergenți = Asocierea (Asociation); a treia treptă e: abstracțiunea și arangiarea relațiunilor dintre indiviđii cunoscuți, respective sistemizarea lor = Sistemul (System) și cea de pe urmă treptă e: combinarea modului și a căilor, cum se pot relațiunile stabilite aplica la anumite casuri singurate, sau cum se pot combina diferitele raporturi dintre idei = Metodul (Metode), prin care se deprinde elevul la un metod de gândire logic și natural.

Terminii acestia, ce i-a folosit prima-dată H. pentru cele patru „trepte formale“, au fost excepționali din multe părți, deși cu nedreptul, deóre-ce trebuie să recunoscem, că în acești termini găsim toate acele imperative metodice, dela a căror realizare atárnă perfecțiunea formei pentru predarea exactă a învățăm^ontului. Și'n adevăr, învățătorul, care a deprins elevii săi la cuprinderea clară a indiviđilor concreți, la asocierea bogată a singuratecelor idei, apoi le-a întărit cuvenita legătură sistematică și pe calea această i-a îndemnat să scie aplica consciințios conclusiunile și învățăm^ontele sistematice, fiind capabili independent de o muncă sufletescă creatoare, acel învățător, care a ridicat elevii săi la acest stadiu, acela p^ote fi sigur, că cel puțin în privința formală a satisfăcut cu demnitate chemării sale de învățător.

Și totuși unii dintre urmașii lui H. au ținut să modifice numiții termini, cât cu cale, mai mult fără cale, precum vom ved^e.

Problema învățăm^ontului în firul celor patru „trepte formale“, respective felul lui crării celor patru trepte formale“, autorul acestora H. o descrie astfel:

1) pe treptă întâiu (a Clarității) problema învățăm^ontului e: să arete (zeigen); 2) pe treptă a doua (a Asocierii) problema inv. e: să imbine (verknüpfen);

3) pe treptă a treia (a Sistemului) problema inv. e: să învețe (lehren), aducând rezultatele în nex logic și

4) pe treptă a patra (a Metodului) problema inv. e: să filosofeze (philosophieren) sub care H. înțelege prelucrarea noțiunilor, și bine înțeles, nu în mod arbitrar, ci ca o operație pozitivă din noțiunile date. Adecă înțelege — precum însuși s'a explicat — de o parte exploatarea noțiunilor pentru sistemizarea și clarificarea rezultatelor date, de alta pentru crearea noțiunilor noi prin deosebitele combinațiuni de idei.

Privind acum învățăm^ontul după conținutul său, tot după H. aflăm duplă problema sa: 1) să deie cunoscințe, 2) să deștepte interes.

Menirea celor patru „trepte formale“ cu privire la deșteptarea interesului, H. o descrie în modul următor:

Învățăm^ontul menit a deștepta interes are să fie:

1.) intuitiv; 2.) continuativ în legătura internă a lucrurilor; 3.) înălțător

chic, căzând jertfa unei mâni sacrale, a înțecat din viață în 29 August (10 Septembrie) a. e.

Pentru a ușura încălta cea gravă durere a tuturor și mai ales a Maiestății Sale prea iubitului nostru Impărat și Rege, se manifestăm și noi alături cu celelalte popoare conlocuitor, adăncă noastră condolență purcesă din iubirea, alipirea și loialitatea, cu cari totdeauna am participat, atât la bucuriile cât și la durerile „patriei noastre domnitore.”

Spre scopul acesta, pre lângă adresa noastră de condolență, Vă potim pe toți, ca îndată după primirea acestui cerculariu, să se tragă clopotele, la toate bisericile noastre în 3 zile de rând, și să se arboreze steag de volu; iar în ziua înmormântării, care vi se va notifica mai târziu, să ținăți în toate bisericile noastre serviciu divin și parastas pentru sufletul fericitei Impărătesei și regine Elisabeta, și pentru alinarea durerilor noastre, la care pre lângă popor și artiști, să participe și învățătorii cu elevii tuturor școlilor noastre având în aceea zi a să sista prelegerile; iar după parastas învățătorii intrundim pre elevii în școlă, să le arete gravitatea pierderii, ce îndură și iubita noastră patrie, cum și eminențele virtuții ale fericitei în Domnul, ca să întipărescă în inimile lor eterna memorie binecuvântată.

Arad, 30 August (11 Sept.) 1898.

Ioan Mețianu, m. p.
Episcopul Aradului.

REVISTĂ EXTERNĂ

Muraviev se cadă?

Ideia cu desarmarea generală pare a se adeveri tot mai mult ca un proiect imaginar, nerealizabil, ba că va costa pe lansatorul ei, contele Muraviev, ministrul de externe rusesc, portofoliul! Deja se dăce că în minister rusesc de externe rusesc se dăcece ca Muraviev, care se află în congediu, să nu se întorcă mai mult ca... ministru.

Pentru-că, se dăce, contele Muraviev nu și-a dat destul sama de efectul notei sale, și a înduplecat pe Țar pentru lansarea ei, fără a se fi consultat cu celelalte puteri. Cuvântul festiv rostit de împăratul german la Constantinopol a cădut ca un trăznet. Impăratul german spunea, că pacea lunei cu nimic nu e mai eficientă asigurată, decât cu — armata germană gata de luptă!

Er acum mai nou Țarul, în o scrisoare adresată din Sebastopol mareșalului Duce *Alexej Alexandrovici*, comandantul flotei rusești, îi mulțămese, că a găsit într-o stare excelentă flota rusă de pe Marea Neagră și se bucură de această, adunată în Sebastopol găsesce eu garanța dezvoltării liniștite și pacifice a Rusiei! Apoi își exprimă Țarul nădejdea, că tinera flotă sub conducerea mareșalului duce va păzi totdeauna tradiția măreață a eroilor dela Sinope și Sebastopol.

Din acest fel de vorbiri se conchide, că ideia conferenței de pace va fi — înmormântată! Iar Țarul își va alege alt sfetnic în locul lui Muraviev, care n'a avut destul de bine situația, când la înduplecat la publicarea Manifestului.

Dela Dobra.

— Raport special al „Tel. Rom.” —
(Stăruire locale. „Grănițerul.”
(Incheiere.)

Dacă vorbirea comisarului consistorial la alegerea de protopop a fost presărată și de aspre muștrări la adresa unor oameni orbiți de patimă și ură și mai ales doră de interese personale, din parochia Dobra, — apoi a și avut la adresa lui suna. Precum se știe, fiind vorba de alegerea protopopului, cum se întâmplă de regulă ori-și-ce „alegere”, s'a născut și aci diferite partide, dar mai pronunțate două: una pentru dl Păcurariu și una contra. Până ce lupta dintre aceste „partide” s'a susținut cu arme cinstite și la locul ei, era bine și liniște, s'a transpus însă pe alt teren, al diaristice, și s'a cultivat și deslănțuit patimile, și apoi a fost rău.

Veneratul Consistor archidieceșan a năvărit alegerea primă întâmplată în mijlocul acestei lupte dintre partide, în buna credință că ambele partide se vor mai mulțumi și se vor lăpăda de orice interes personal. Dar, lucrul urit, chiar atunci una dintre partide cade în păcatul cel mai rușinos și în loc să fie mulțumită că i-se va da nou privilegiu de „alegere”, se lăpădă de legea în care s'a născut trecând la „unație”!

În păcat a cădut și o parte dintre „inteligință”.

Ei, fraților Dobreni „unație”, e mare deosebire între D-Vostre și noșii și strămoșii D-Vostre! Aceia prin țări străine își vărsau sângele, spre a-și apăra legea și neamul, în care s'a născut, pe când D-Vostre, ce faceți? Eașid din sinul sfintei Diaristice naționale străbune, mergeți sub conducerea unor inconștii, și vă închinați în biserică străină, la altar străin!

Iar cel-ce pentru un blid de linte și atât de ușor aci își lăpădă legea sa, mănăpoinmăne și în stare a-și lăpăda și limba și neamul său! Dovzi, avem destule! Așa ar fi făcut strămoșii cei vestiți ai d-vostre?

Fătul cel întâiu născut al fraților Dobreni după „unație”, e lansarea în publicitate a unui „prospect” pentru înființarea unui institut de credit etc. cu numele Grănițerul. Ne-am bucura foarte mult de noul născut; când însă privim persoanele, cari au lansat „prospectul”, suntem siguri, că și aci „confesia” vrea să se înalte, ceea-ce e chiar rău și nu splendid viitor promite fătului.

Cu atât mai vârtos nu, că de conducător, „director” al institutului, află că vor să încerdințeze pe un tinăr Iuliu Florea, de naștere român, dar crescut în spirit curat unguresc, și care voise la ultimele alegeri de deputat să candideze și el cu program banffyian, contra lui Lázár Árpád apponyistul!... Și numai fiind-că nu i-s'a dat de sus „spriginul” absolut „necesar” la alegerile dela noi, a abstat.

Printre „fundatori” mai departe vedem pe Ioan Tiucu, „parochul” cel nou al uniților dobreni, pe Nicu Muntean, „catechet” în Deva, care duce pe elevii români mai bine la biserică ungurească catolică din Deva, decât la cea românească a noastră, — etc. Așa apoi e cam greu să legi așezarea. Noua întreprindere, în jurul căruia se grupază și sfortzâta tare unății din Dobra și Deva.

Dar de om trăi, vom mai vedea!

D.

Insoțirea din Răchita.

Răchita (12 Sept. 1898.)

Domnule Redactor!

Ramul principal de câștig al poporației unei dela noi îl formează în urma referințelor locale economia vitelor. Partea cea mai mare a munților însă, e proprietate erarială, pe cari trebuie să-i esarendeze cu bani scumpi.

Poporul nostru împrumuta banii parte dela împrumutul de credit streine, parte dela cămătări, pe lângă percan mari.

Așa fiind, bietul țeran când se-și face socoța acestei „economii”, nu-și mai cunosece dobânda din pagubă!.

Considerând aceste stări ale poporației comunei noastre, la inițiativa dlui prețor Ioan Henteș, care pōrtă un deosebit interes față de progresul poporului nostru, mai mulți inși ne-am hotărît a înființa aici o însoțire de credit, sistem Raiffeisen, cu scopul de a ne ajuta reciproc în lipsele ardețore.

Am cerut sfatul Onorabilului Comitet central al „Reuniunii agricole din comitatul Sibiiului”.

La rugarea noastră a venit în comună președintele acestei folositoare Reuniuni, dl Demetriu Comșa, și dl Tordășan secretarul reuniunii, pe la începutul anului curent. Ca specialiști pe terenul acesta, au binevoit a ne da multe informațiuni și poze folositoare și în alte ramuri economice, însușind poporul îndeosebi pentru însoțirea proiectată. Bunele îndemnuri nici n'au ramas lipsite de efectul dorit, căci poporul s'a hotărît a înbrățișa cu totă căldura întreprinderea.

Încă în ziua aceea ne-am constituit în totă forma, restând numai a purcede, spre a-și câștiga societatea aprobarea legală.

Când scriu aceste șire, Stimate Domnule Redactor, sunt în plăcută poziție de a aduce la cunoștința publicului românesc întăcesat, că suntem în posesiunea tuturor actelor, având statute aprobate, și actul de înregistrare a societății noastre, prin tribunalul din Sibiu.

Insoțirea va figura sub numirea de „Societate de credit în Răchita, asociațiune înregistrată”.

Inceperea activității inșai se va și întâmpla în timpul cel mai apropiat.

Dând cu vie satisfacție publicității faptului acesta îmbucurător, nu putem trece cu vederea fără a ne exprima profunda recunoștință și mulțumită susnumiților domni, care ne-au sprijinit întru realizarea întreprinderii spre binele poporului.

Ioan Ghișă

par. și președinte al însoțirii.

Noutăți.

Gimnasia română. Completăm lista gimnastelor române, când notificăm, că la gimnasiul de stat din loc a depus la finea anului școlariu expirat esa menul de pe clasa a II. gimnasială, d-nișora *Eleonora de Leményi*, fiica asesorului consistorial Dr. Liviu de Le-

ményi. Dșora *Eleonora Leményi* e acum înscriasă, ca privatistă pe clasa III. gimnasială.

O nouă foia românească la Cernăuți. Oficiantul de poștă, Dionisie Voronca dimpreună cu cunoscutul foiletonist Mihaiu Teliman au înființat la Cernăuți o nouă foia politică săptămânală. Primul număr a apărut zilele aceste. „Patria”, organul partidului național român, anunță apariția noului coleg, cu următoarele cuvinte:

„Sentinela”, „Organ independent al românilor Bucovineni.” Cu data de 11 Septembrie st. n. a apărut la Cernăuți sub acest titlu, primul număr din foia săptămânală politică înființată și redactată sub firma d-lui Dionisie Voronca, funcționar i. r. la poștă. În cele tehnice și diaristice se presentă noua foie bine, formatul e plăcut, tiparul e curat, limbajul e foarte îngrijit și românesc, așa încât în privința aceasta putem saluta fără rezervă noul soț de luptă. Preocupatiunea noastră principală în momentul de față nu este însă partea tehnică și diaristică, ci tendența politică a noului organ, care pe lângă toate câte le cetim în N-rul 1, ne pare încă enigmatică.”

Și spune apoi, că noul „organ independent” pare că vrea să fie „independent” față de partidul național român, deci contra lui și în serviciul contrariilor lui!...

Procesul Dreyfuss se va revedea.

Procesul Dreyfuss a intrat în faza mult așteptată de partizanii căpitanului deportat. Consiliul ministerial francez a însărcinat pe ministrul de justiție, să pornescă procedura în cauza reviziei procesului. Până când revizia începe, pronunțându-se încă prin căteva surse, auveau foste la locul din urmă asupra lor curtea de cassatie. Rezultatul dintr-unul al consiliului de ministri e reconștiuirea cabinetului ministerial, în urma demisiei ministrului de războiu *Zurlinden* și a celui de lucrări publice *Tyllaie*.

Un atașat militar bulgar respins de către Sârbia. În Sofia e îndignație mare împotriva Sârbilor, pentru respingerea lui *Morsov*, pe care guvernul bulgar l-a trimis de atașat militar în Belgrad. Guvernul sârb și-a justificat procedura cu împrejurarea, că *Morsov* e suspiciunat a fi fost pârtaș la asasinarea lui *Stambulov*. Intre cele două țări din pricina acesta s'a încordat reu relațiile.

Împotriva social-democraților. Ministrul de instrucție al Germaniei a dat ordinul autorităților publice ale țării, ca în viitor să nu primescă pe social-democrații ca membri în scaunele școlastice. În motivarea dispoziției sale, ministrul spune, că acest partid nu e apt a realiza chemarea școlii populare, având preșeri în programul său răstăruirea actualului ordin de stat.

Bastonul lui Kossuth. Deputatul Hentaller a găsit zilele trecute la Karczag un baston de trestie, care se susține, că e băta cu care Kossuth „trezea” la luptă pe „patrioții” de pe pustă, în 1848.

Posiția învățătorului în acest punct este tocmai poziția grădinarului în mijlocul plantelor sale. Și el elonșce, mai mult sau mai puțin, natura plantelor sale și amăsurat aceleia le dă nutrețul cuviincios în cantitatea recerută. Nu se amestecă însă în procesul intern al plantei, cum ea-și absorbe și cum își prelucra materialul primit întru susținerea și dezvoltarea sa. O scutesce numai de influințele externe stricaciōse și o lasă în pace să-și urmeze procesul absorbtiv și mistuirii după înăscutele sale dispoziții naturale.

Intocmai acesta este și rolul învățătorului față de elevul seu. Nu pōte tinde mâna sa în lăuntru sufletesc al elevului, ca să-i reguleze după plac operațiile lui, ci trebuie să se mulțămescă cu aceea, ca să-i alégă și să-i dee materialul cuviincios în cantități proporționale, în așa numitele unități metodice, pelângă observarea succesiunii treptelor metodice și apoi ferindu-l după puțință de influințele externe stricaciōse, să i lase timp și răgaz, ca el să-și urmeze în pace procesul absorbtiv (apercepțiunii) și mistuirii materialului de învățământ, în virtutea aptitudinilor sale înăscute. Și cine vrea mai mult, acela nu știe ce vrea.

(Va urma.)

resp. însuflețitor, fără de care deducțiile sale sistematice nu pot ave cuvenitul efect educativ asupra interesului; 4) învățământul să nu încunjure realitatea, ci să taie chiar în viața reală, pentru-că numai atunci interesul deșteptat se va preface în acțiuni morale și pentru viața practică.

Amăsurat celor patru „trepte formale”, dăce H., se va manifesta și interesul în patru feluri. Adecă celor patru „trepte formale” vor corespunde totatătea stări sufletești în spiritul elevului. Anume: înainte de toate elevul trebuie să fie atent să observe, pentru-ca să pōtă aprofunda și cuprinde clar fie-care individ. Ideile ormatepoi despre un individ, tind mfeaa-ceste noue idei în spiritul elevului, și ele de inșe nu se întâmplă deodată, ci spiritul elevului așteptă, pândescă ore-cum ocazia, să afe mai departe, ce e înrudit cu individul deja cunoscut. Prin urmare în nex o trepta a două spiritul copilului e cuprins de o anumită așteptare, de anumită sete spirituală, ce așteptă satisfacere.

Intre indiviții cunoscute apoi și între deosebitele clase dintre acestia, află elevul anumite relațiuni, anumite normative, a căror stabilire nu numai că așteptă acum, dar o prețabine chiar. Și după-ace s'a satisfăcut și acestei pretenție a gândirii sistematice elevul vrea să și a plice adevărurile dobân-

dite, și dacă organismul seu psihic și fizic e deja destul de îndemănat spre acel scop, el în adevăr și purcede a lucra, a crea.

Prin urmare celor patru trepte ale învățământului, ce emanază din noțiunea multilateralității, corespund, mai mult sau mai puțin, și cele patru calități ale interesului. Cu alte cuvinte: fiecărei „trepte formale” a învățământului îi corespunde anumită dispoziție sufletescă a elevului.

Pe acestea întemeiat a desvoltat H. teoria „treptelor formale” a învățământului și a explicat interesul pedagogic, ce se deșteptă prin învățământul tractat în sensul acelor imperative metodice.

H. însuși a numit aceste trepte formale, pentru cuvântul, că ele sunt independente de conținutul învățământului, adecă pentru-că ele se refer la toți ramii învățământului și prin urmare ori-ce material de învățământare se se acomodeze lor, încât îi prevese predarea metodică.

Pentru aceea și aflăm și trebuie să recunoștem, că e mult mai corect și mai adecuat a-le numi treptele metodice ale învățământului, precum eruditul nostru scriitor pedagogic din Arad: Dr P. Pipoș le și numește în Didactica sa (1896), ceea-ce noi nu putem din destul recomanda învățătorilor nostri. Și nu e de înțeles, pentru-ce se nu

le dăm numele lor cel adevărat, ca să fie înțelese de totă lumea! Din care motiv noi mai departe așa le vom și numi.

Aceste trepte metodice însă, n'aveam să ni-le închipuim ca niște șablōne sēci, cari nu au nimic comun cu materialul de învățământ. Dintrună avem să le privim ca importante directive, cari ne arată: 1) cum sunt a se grupa și articula deosebitele părți din materialul de învățământ, și 2) în ce raport se află partea concretă față de partea abstractă a materialului.

Precum vedem dar H. a fixat patru trepte metodice și anume: 1. Claritatea, 2. Asocierea, 3. Sistemul și 4. Metoda, și pretinde să se observe cu strictetă succesiunea acestor metode metodice ori-care material de învățământ și pelângă ori-care metod de predare, fie analitic fie sintetic.

Și să ne ne închipuim imposibil acest lucru. Deore-ce ne spiritul elevului, ori că voim noi, ori că nu voim, acest curs îl urmază în agonisirea cunoștințelor. Și noi putem pune pedeci în calea acestui proces psihic al elevului, fie prin lipsa de metod, fie prin alte neglijențe, să-l oprim însă în operațiile sale înăscute, nu putem.

Mătase Foulard 65 cr.

până la fl. 3.35 de m. — japaneză, chineză etc. în cele mai noue desigur și colori. precum și mătase Henneberg neagră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țesături, colori și desigur Se expediază la particulari franco și liberi de vamă. Mostre cu întorcereu postei. Fabricile de mătase G. Henneberg lif, de curte ces. și reg. Zürich. [38] 8

313/1898 Szám.

[173] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel köz-hirrre teszi, hogy a nagyszabenyi kir. járásbíróság 1898 évi 6503 számú végzése következtében Dr. Russu Octáv ügyvéd által képviselt Albina tak. pénztár javára alamosi Aradian Nicolae és 2 társa ellen 65 frt. s jár. erejéig 1898 évi május hó 6-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 650 frtra becsült 1 négy ló erejű gőz cséplőgép és 10.000 téglából álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a vizaknai kir. bíróság 137/1, — 1898 sz. végzése folytán 65 frt. tőkekövetelés, ennek 1897 évi május hó 30 napjától járó 8% kamatai és eddig összesen 24 frt. 15 krban bírósággal már megállapított költségek erejéig Alamoron a községáznak leendő eszközésére 1898 évi szeptember hó 27-ik napjának delelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Vizaknám 1898 évi szept. hó 7 napján.

Eichner Károly,
kir. bírósági végrehajtó.

Szebenvármegye alispánja.17923 Sz.
V. 1898.

[174] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyének, elhalálozás folytán iüresedésbe jött, a rendszeresített illetmények javadalmazot főjegyzői, valamint az ennek betöltése folytán notán fokozatosan üresedésbe jövő s szintén a rendszeresített illetményekkel javadalmazott többi állomásra Főispár úr Ó méltóságától nyert megbízatás alapján, pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, a kik ezen állomások egyikét elnyerni óhajtják, hogy az 1883 évi I. t. cz. szerinti minősítettéküket és előéletüket tanúsító okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket 1898 évi szeptember hó 30-ikáig méltóságos Thalmann Guszáv főispán úrhöz annál bizonyosabban nyujtsák be, mivel későbbben érkező folyamodványok figyelembevételre nem számithatnak.

A Szebenvármegye szolgálataban álló pályázók folyamodványukat okmányokkal felszerelni nem tartoznak.

A szóban levő állomás, illetve állomások, a törvényhatósági bizottság által a f. évi október hó 3-ikára kitűzött rendes őszi közgyűlésen választás útján, fognak belőltetni.

Nagy-Szeben, 1898 szeptember 16.
Reissenberger,
alispán.

Se află de vëndare

Portretul**Excelenței Sale, Înalt Preasântitului Domn****Miron Romanul,**

Archiep. și Metropolit.

Prețul fl. 1.—

Librăria Tipografiei archidiece:sane,
Sibiuu.In Tipografia Archidiece-
sană au apărut**Treptele formale**

ale

învățământului

de

Dr. Petru Șpan.

Prețul 80 cr.

Se pot procura din

Librăria tipografiei archidiece:sane
Sibiuu.

Din ori-ce librărie se pöte procura scrierea premiată a consilier. în med. Dr. Müller, apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos

și

sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr.
în mărci postale.

Curt Röber,

[5] 32—49

Braunschweig.

În tipografia archidiece:sană
a apărut:

CATECHISM

pentru învățământul religiunei
drept credinciose răsăritene,

de

Moise Toma,

prelucrat de

Simeon Popescu,

ediția VIII.; prețul legat 20 cr.

Se află de vëndare în

Librăria Tipografiei archidiece:sane,
Sibiuu.

Am onöre a aduce la cunoștința p. t. publicului că am început a pregăti în atelierul meu de lăcătuș artistic și

casse contra focului și spargerei

în esecutare solidă, pe lângă prețuri moderate, și deja am gata un deposit de casse lucrate de mine.

Cu totă stima:

SAMUEL SCHUSTER

Hundsrückén 23.

[124] 2—10

În Tipografia archidiece:sană din Sibiu a apărut dila-
acestea o broșură intitulată

**DOTAȚIUNEA
CLERULUI.**

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre întregirea
venitelor preoțesci

de

ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre întregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a prezentat dietei acel proiect, și pe care diarele române au publicat-o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocașiune clerului a cunoșce cât mai de aproape numitul proiect care privesce atât de deapropo sorțea lui. Este în interesul bisericei că proiectul să fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelor, cari să interesază de mersul afacerilor noastre bisericesci.

Prețul 1 coronă.

Se pöte procura din

Librăria Tipografiei archidiece:sane, Sibiuu.

Pentru a înlesni și celor mai lipsiți copii de școlă procurarea de cărți didactice, ne-am decis a reduce prețurile la următoarele manuale:

Abcedar pentru școlile pop. rom. de Z. Boiu, legat dela fl. —24 la fl. —20	
Aritmetica de V. Roman leg.	„ „ —.08
Carte de citire I. de Z. Boiu, leg.	dela fl. —40 „ „ —30
„ „ II. „ „ „ „ „ „	„ „ —32 „ „ —25
Elemente de geografie de Z. Boiu	„ „ —30 „ „ —15
Geografia de V. Roman	„ „ —.08
Istoria naturei și fizica de Z. Boiu	dela fl. —30 „ „ —15
„ „ patriotică de Z. Boiu	„ „ —30 „ „ —12

Librăria Tipografiei archidiece:sane, Sibiuu.

Cărți cu prețuri reduse!

Adunarea cuvântărilor comisariilor școlari din 1863 și 1864	fl. —10
Adunarea rapörtelora dela directorii distr. de școlă în 1865	„ —15
Anthorismos de A. baron de Șaguna	dela fl. —50 „ —25
Causa rom. la 1872, edată de comitetul conf. naț.	„ —15
Comentariu la patenta din 1854 de I. cav. de Pușcariu, 2 tomuri	dela fl. 2.— „ —50
Polemia (Critica) contra Heliade de A. bar. de Șaguna „ „	—50 „ —20
Cunoștințe folositoare la căsătorii „ „ „ „ „ „	„ „ —50 „ —15
„ „ practice despre grădini și cultivarea lor de Dr. P. Vasici	„ „ —50 „ —25
Disertațiune de G. Bellissimus	„ —20 „ —08
Ex. Sa Arehiepiscolul și Metr. A. bar. de Șaguna de N. Popea „	—10
Ein jurisch-politisches Charakterbild von einem Unbefangenen sau aceeași în limba maghiară	„ —10
Geschichte der gr.-or. Kirche in Ost. Ungarn de Șaguna dela fl.	1.— „ —50
Învățătorul și poporul	„ —50 „ —20
Istoria bis. pol. naț. de Tincu Velea	„ 1.— „ —40
Liturgia Sf. Ioan pe note	„ 2 50 „ 1.—
Macrotiota sau măestria de a lungi viața de P. Vasiciu, după Hufeland, 2 tom.	„ 1.15 „ —50
Memorial din 1860	„ —05
Orele libere de I. c. de P.	„ —05
Predigten de A. bar. de Șaguna	„ —10
Sunete și răsunate de Z. Boiu	dela fl. —60 „ —20
Adaus la promemoria, germ.	„ —05
Teologia pastorală de A. Șaguna	dela fl. 1.— „ —50
Testamentul nou	„ 1.— „ —50

De vëndare în

Librăria Tipografiei archidiece:sane, Sibiuu.